PRVI INTERVJU MLADIH NOVINARJEV

Jeseni smo si v Komendi ogledali razstavo likovnih del Darinke Pavletič - Lorenčak in ob tem nam je prišlo na misel, da bi izvedli intervju z njo.

Na dan, ko smo izvedeli, da bo slikarka prišla, nas je vse obdala neka tesnoba, občutek, kot ga imaš pred neznanim. Bili smo napeti, saj še nismo imeli izkušenj na tem področju in obenem vsi polni pričakovanj. Sedeli smo v zbornici in mentorica nam je podajala še zadnje napotke, ko je slikarka nenadoma vstopila. Vsi smo onemeli, vendar sta nas mili izraz obraza in njen zaupljiv nasmešek sprostila. Led je bil prebit. Prosili smo jo, da nam opiše svoje življenje od otroštva do danes.

Začela nam je pripovedovati.

Rodila se je v Rečici ob Paki, tam je živela do svojega tretjega leta. To obdobje je v slikarkinem spominu že zelo zbledelo. Kasneje so se preselili na Breg pri Polzeli (pri tov. nogavic). To je bil čas brezskrbnih otroških iger in tisočih ovinkov na poti iz šole domov. Slikarka se še posebej spominja sprehodov v Šenek, kjer je zasanjano občudovala barvne odtenke lepe narave, ki jih je kasneje doživljala ob slikanju. Odkar se spominja, je rada risala, morda zato, ker je bil njen oče slikar - amater in ga je lahko ob delu nemoteno opazovala ali pa zato, ker je ta želja tičala v njej sami, odkar se je zavedala. Spominja se vseh svojih učiteljev, posebno učiteljev likovnega pouka. Prvi, ki je odkril njen dar, je bil tovariš Polanc. "Prva uspela risba, za katero sem bila pohvaljena, je bil šopek, ki sem ga narisala z navadnimi barvicami, takšnimi pač, ki so bile v rabi pred vojno. Priznanje, da je moja slika dobra, je bila zame velika vzpodbuda."

Pa so prišla leta, ko je obiskovala gimnazijo. "Nič nisem izstopala, bila sem enaka med enakimi. Zelo dobro pa se spominjam, kako sem morala vedno pomagati prijateljicam pri risanju."

Njeni profesorji likovne vzgoje so bili že umetniki: Sirk, Ščuka, Modic. "Toda na žalost ni vsak umetnik tudi dober metodik."

Sreča, da ji njena žilica ni nikoli dala miru. Iz ljubezni do slikanja je vedno rada ustvarjala in si s tem razvijala svoje sprotnosti.

Vojna. Tudi Pavletičevim ni prizanesla. Kot mnogo drugih zavednih družin, so bili tudi Pavletičevi izseljeni. V Srbijo, v Paračin, so jih odpeljali. Tam je obiskovala tudi šolo, vendar je bil pouk nepopoln, likovne vzgoje sploh ni imela. Kljub težkim vojnim pogojem je iz svoje potrebe ves čas risala, slikala. Po končani vojni je bila sprejeta na likovno akademijo, kjer je izpopolnila svojo izobrazbo. Zaposlila se je kot likovni pedagog v Celju. Temu poklicu je ostala zvesta vse do upokojitve.

"Čeprav sem, kot vsak umetnik, vse življenje hrepenela po svobodnem ustavrjanju, mi žal zaradi obveznosti do družine, to ni bilo mogoče. Redna služba me je sevoda precej ovirala pri umetniškem ustvarjanju, vendar mi kljub temu ni žal, saj je bilo delo z otroci zelo prijetno."

Tako je zaključila pripoved. Mi pa smo jo spet izzvali z vprašanji.

"Ogledali smo si vašo razstavo in opazili, da v vašem opusu prevladujejo portreti in tihožitja. V kakšni tehniki najraje upodabljate svoje motive?"

"Najraje slikam v oljni tehniki, ker lahko slikam postopoma in motiv tudi popravljam in dopolnjujem. Sicer pa uporabljam še druge tehnike: akvarel, grafiko. Vendar je akvarel tehnika, ki zahteva brezhiben material in ogromno časa, ker je treba sliko takoj dokončati. Časa pa je meni vedno primanjkovalo. Rada ustvarjam tihožitja, posebno motive cvetja. Vedhar pa mora biti umetnik pri tem načinu ustvarjanja pazljiv, saj lahko kaj kmalu zaide v kič. Pri portretiranju ustvarjam po resnični podobi ali pa slikam osebe v določenem psihičnem ozračju. Skušam ustvariti starost, onemoglost, nebogljenost, veselje, žalost, trpkost ... Pri tem uporabljam tople ali hladne barve. Kakor pač zahteva portret.

"Kako izbirate osebo za portretiranje?"

"Navadno ne izbiram oseb sama. Pridejo in me prosijo. Včasih pa se zgodi, da slikam na pamet osebe, ki so mi nudile posebno zanimanje (slika Barba). Če hoče slikar napraviti dober portret, mora človeka, ki ga portretira, dobro poznati. Portret mora odsevati njegov značaj."

"Povejte nam nekaj o portretu deklic, ki visi v naši zbornici?"

"Izhajali sta iz revne delavske družine. Bili sta tihi, plašni, vedno bledi in na pol podhranjeni. Imeli sta občutek manjvrednosti. Prav zaradi njune neznatnosti sem ju hotela naslikati in nekako dvigniti. Danes sta se obe uveljavili; ena dela v trgovini, druga pa študira."

"Kdaj se vam porodijo ideje za slikanje?"

"Ideje se mi večkrat porajajo v trenutnem srečanju z nečim nenavadnim v naravi, kar mi vzbudi poseben vtis. Takrat po navadi naredim skico Kasneje vse to podoživljam. Motiv zori v meni dlje časa. Izločam nebistveno; potem pa se v meni vzbudi sredi noči z vsemi podrobnostmi in celo barvnimi odtenki. Pesnik lahko v takih trenutkih pesem takoj zapiše, slikanje pa je ponoči zaradi neprimerne svetlobe zelo oteženo čeprav bi bilo bolje naslikati motiv takoj, ko je še ves svež v moji predstavi. Včasih nastajajo slike tudi neposredno ob pesmi, ki je s svojo izpovednostjo vzbudila svojo duševnost. Tak način, ko delo nastane ob določenem vtisu, je ekspresionistično izražanje."

"Kdo so vaši vzorniki?"

"Vzorniki so se menjavali glede na starost in kritičen odnos do slikarstva, ki se je z znanjem pač izpopolnjeval."

"Ali se slikati da naučiti?"

"Tisti, ki ima voljo, se lahko nauči slikati, vendar mislim, da je za pravo umetniško izražanje potrebno nekaj več. Slika zasije le, če je bila notranje doživeta, če izraža žar umetnikove duše. Umetnik ne more istega motiva naslikati dvakrat popolnoma enako, vsako delo zase je nekaj enkratnega, je košček njegovega jaza."

"Kaj menite o ženskah umetnicah? Ali imajo iste možnosti kot njihovi vrstniki moški?"

"Pravno imajo v naši družbi iste možnosti kot moški. Vendar je na njihovi ustvarjalni poti mnogo več ovir. Tu so predsodki iz preteklosti, ki so vseskozi utesnjevali in omejevali ženske in jih dajali v senco moških. Za umetnico, ki se odloči za družinsko življenje se zopet pojavi kup dolžnosti, ki se jim zaradi materinske ljubezni ne more izogniti. Hudo je za ženo in mater umetnico, ki ima poleg družinskega, še močan umetniški čut. Obojega časovne ne zmore in se trpinči, ker je nepopolno eno in drugo; navadno trpi njena umetniška pot. Ženska umetnica potiska zaradi odgovornosti do družine v ozadnje svojo željo po ustavrjanju, kar jo zopet čustveno obremenjuje, da postaja razdražljiva in nezadovoljna. Ne more se izpovedati, četudi je vsa polna. Sama sem to doživela in bilo je hudo."

"Na Polzeli smo bili že večkrat deležni vaših razstav. Ali razstavljate še kje drugje?"

"Vsako leto sodelujem na razstavah društva slovenskih likovnih umetnikov z dvema ali tremi deli. Razstavljala sem v Žalcu, Polzeli, Celju. Navadno pošljem svoje slike, če me porabi k sodelovanju organizator razstave. Zelo rada sodelujem v likovnih kolonijah. Tu imaš ves dan zase, za svoje ustvarjanje, saj je vse ostalo preloženo na ramena organizatorjev. Tako se lahko posvetiš le slikanju. Ljubljanski klinični center prireja likovne kolonije v Planici. Rada se jih udeležujem. Sodelovala sem že tudi v slikarskih kolonijah na Otočcu ob Krki. Slikovita Dolenjska s svojimi starimi gradovi ponuja slikarju kopico motivov."

"Zanima nas, zakaj ste si uredili atelje ravno v Komendi?"

"Komenda se mi je priljubila, ker je od druge svetovne vojne tam stnovala naša družina. To je kraj mojih spominov. Vedno sem hrepenela po svojem ateljeju. Navadno je bil moj atelje le kabinet v šoli kjer sem poučevala. Bila sem prostorsko utesnjena. Šele kasneje sem dobila atelje v Celju. Vendar sem že pred desetimi leti prosila, da bi lahko naše nekdanje stanovanje preuredila v atelje. Zelo mi je pri tem pomagal tovariš Novak. Mislim, da je razstavni prostor v Komendi pridobitev za Polzelo, vsekakor pa je s tem uslišana moja dolgoletna želja."

"Koliko del ste doslej ustvarili? Kakšni so vaši načrti za prihodnost?"

"Mislim, da sem doslej ustvarila čez tisoč likovnih del. Trenutno pripravljam slikanico na tekst Ele Perocijeve. To bo televizijska slikanica, nekakšna kombinacija slike in žive igre. Rada bi pripravila tudi samostojno razstavo v Celju."

Še in še bi klepetali, vendar smo se morali posloviti. Ob koncu smo slikarko Darinko Pavletič Lorenčak fotografirali med njenim portretom v zbornici naše šole. Obljubila je, da nas bo še obiskala, mi pa njej, da bo lahko prebrala naš pogovor z njo. Če smo kaj pozabili, naj nas dopolni ali popravi. Smo pač šele začetniki, ki smo poleg tega še tehnično neopremljeni. (Nujno bi potrebovali prenosni magnetofon) Zapisovati smo mogli po spominu, kajti med pogovorom ni bilo mogoče vsega takoj spraviti na papir.